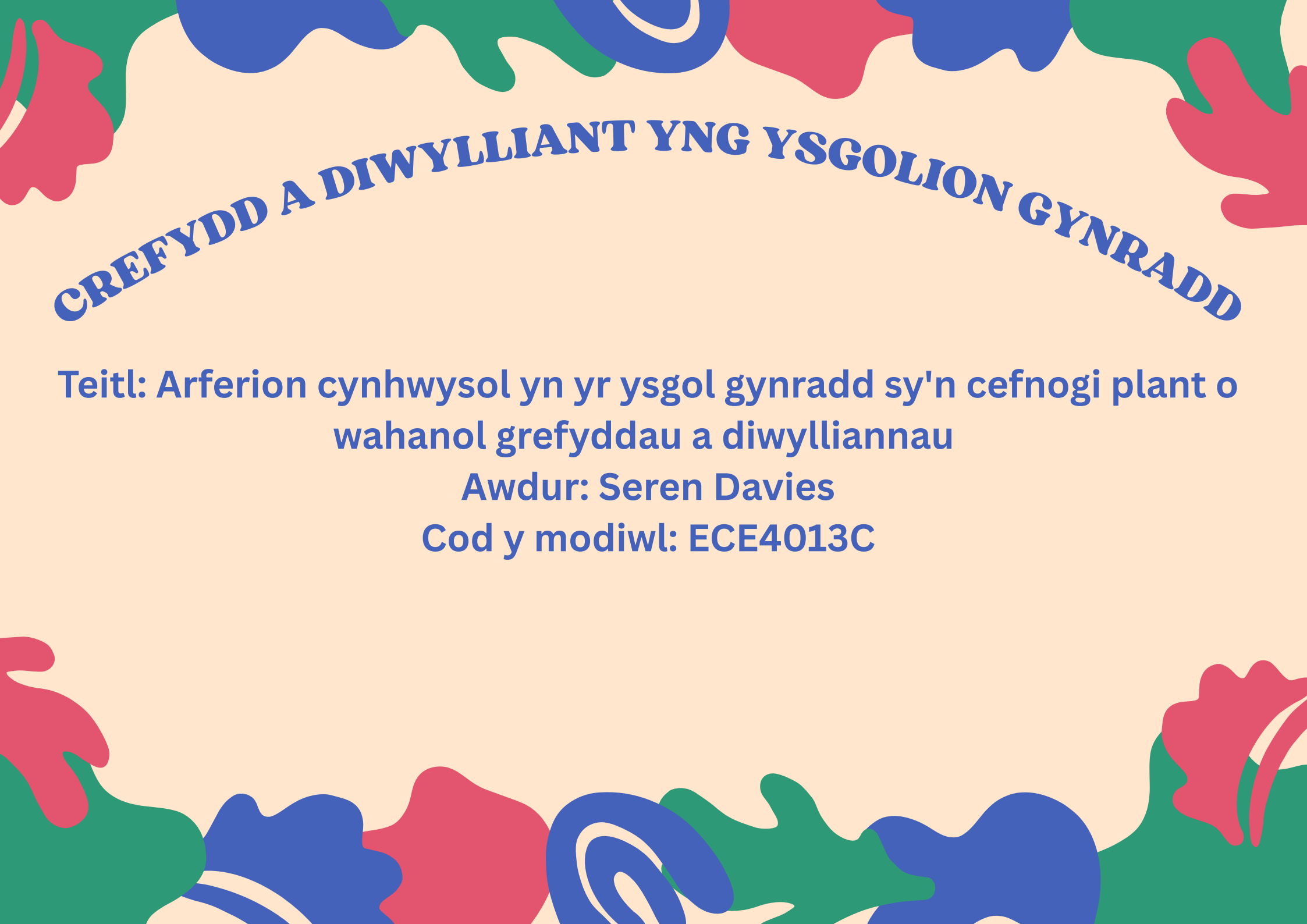

CREFYDD A DIWYLLIANT YNG YSGOLION GYNRADD

Teitl: Arferion cynhwysol yn yr ysgol gynradd sy'n cefnogi plant o wahanol grefyddau a diwylliannau

Awdur: Seren Davies

Cod y modiwl: ECE4013C

CYFLWYNIAD

Pwrrpas y daflen hon yw addysgu a rhoi syniadau i athrawon ar sut y gallant greu ystafell ddosbarth gynhwysol a chyfathrebu'n effeithiol â theuluoedd eu myfyrwyr i roi'r addysg orau i bawb. Nid lleoliad yn yr un ystafell ddosbarth yn unig yw cynhwysiant; Mae pob plentyn yn teimlo eu bod yn perthyn - mae eu ffydd, eu diwylliant, eu hiaith a'u harferion teuluol yn cael eu cydnabod fel normal, nid "ychwanegiadau". Rwyf wedi dewis lleoliad yr ysgol gynradd oherwydd rwy'n credu mai plant ifanc yw'r mwyaf argraffadwy ac yn aml yn dal yn gyflymach i ormes a chamfarnu nag oedolion, nid yw eu safbwyntiau eto wedi'u warped gan rai eu teuluoedd a/neu gylch cymdeithasol yn yr un modd ag oedolion.

RHWYSTRAU I GYNHWYSIANT

Enghraifft o allgáu cymdeithasol i blant sy'n dod o gefndiroedd crefyddol a diwylliannol amrywiol yw'r rhwystrau systemig, mae'r rhwystrau hyn wedi'u hymgorffori mewn polisïau, strwythurau a threfniadau sefydliadol. Maen nhw'n aml yn mynd heb sylw oherwydd eu bod yn "sut mae ysgol yn cael ei wneud fel arfer". Mae llawer o gwricwlwm cynradd yn dal i freintio normau Cristnogol, Gorllewinol, gwyn, uniaith sy'n golygu bod hunaniaethau eraill yn ymddangos fel "pynciau arbennig" yn unig. Mae gwyliau crefyddol fel y Nadolig yn derbyn sylw ysgol gyfan, tra gall dathliadau Eid, Diwali, Hanukkah, Vaisakhi, neu Ddyneiddiol fod yn ddewisol neu eu hanwybyddu ac mae testunau, enghreifftiau, a naratifau hanesyddol yn aml yn adlewyrchu un lens ddiwylliannol yn unig, gan wneud i rai plant deimlo'n ymylol.

Arferion asesu ac amserlennu

Gall asesiadau uchel, addysg gorfforol, neu deithiau wedi'u trefnu yn ystod Ramadan, Rosh Hashanah, neu arsylwadau eraill anfantais i blant sy'n ymryddio neu'n absennol. Hefyd gall disgwyliadau gwaith cartref wrthdaro ag ymrwymadau crefyddol (e.e., Shabbat).

Polisïau sy'n eithrio'n anfwriadol

Efallai na fydd rheolau unffurf yn darparu ar gyfer gwisg grefyddol, gorchuddion pen, neu ofynion cymedroldeb a gall polisïau bwyd anwybyddu cyfyngiadau crefyddol halal, kosher, llysieuol neu alergen. Gall polisïau addoli ar y cyd gymryd rhan mewn arferion Cristnogol, gan greu anghysur i blant o grefydd eraill neu ddim.

RHWYSTRAU AGWEDD

Mater mawr arall yw rhwystrau agwedd, mae'r rhain yn deillio o gredoau, rhagdybiaethau a deinameg rhyngbersonol. Yn aml nhw yw'r mwyaf pwerus oherwydd eu bod yn siapio rhyngweithiadau dyddiol. Er enghraifft, gall athrawon gymryd yn ganiataol bod rhai grwpiau yn "llai ymgysylltiedig", "llym", "traddodiadol", neu "anodd eu cyrraedd". Gall plant hefyd gael eu trin fel cynrychiolwyr eu crefydd yn hytrach nag unigolion.

Mae rhai dysgwyr o gefndiroedd lleiafrifol yn profi disgwyliadau gostwng cynnil, gan effeithio ar her, grwpio a chyfleoedd.

Gall hefyd fod micro-ymosodiadau a sylwadau gwahardd a wneir gan blant eraill. Er enghraifft, gall sylwadau fel "Mae eich bwyd yn arogli rhyfedd", "Pam ydych chi'n gwisgo hwnnw?", neu "Nid yw hynny'n normal" yn cronni ac yn niweidio ymdeimlad plentyn o berthyn. Gall hyn arwain at blant yn mewnoli cywilydd am eu diwylliant neu eu ffydd. Gall camddealltwriaeth am arferion crefyddol (e.e. ymprydio, gweddi, gwisg) arwain at bryfocio neu allgáu cymdeithasol a heb addysgu rhagweithiol, gall plant ailadrodd stereoteipiau a glywir gartref neu ar-lein. Oherwydd yr ofn o "gael ei anghywir" mae rhai athrawon yn osgoi trafod crefydd neu ddiwylliant yn gyfan gwbl, sy'n creu distawrwydd yn hytrach na chynhwysiant.

RHWYSTRAU AMGYLCHEDDOL

Mae'r rhain yn ymwneud ag amgylchedd corfforol, cymdeithasol a chyfathrebu'r ysgol. Yn yr ystafell ddosbarth gall hyn gynnwys arddangosfeydd ac adnoddau sydd heb gynrychiolaeth; Os yw llyfrau, posterï, a delweddau yn dangos teuluoedd, gwyliau a normau diwylliant mwyafrif yn unig, efallai na fydd plant yn gweld eu hunain yn cael eu hadlewyrchu. Mae yna hefyd ddiffyg mannau diogel neu hyblyg, er enghraifft; Ni all unrhyw le tawel ar gyfer gweddi, myfyrio, neu reoleiddio synhwyrdd wneud i'r ysgol deimlo'n elyniaethus neu'n straen. Efallai na fydd neuaddau bwyta yn darparu ar gyfer anghenion dietegol na disgyblion ymprydio. Mae rhwystrau cyfathrebu â theuluoedd hefyd; Gall llythyrau, polisïau a chyfarfodydd fod yn Saesneg yn unig, ac eithrio teuluoedd amlieithog, gall amseroedd cyfarfod hefyd wrthdaro â rhwymedigaethau crefyddol.

Mae yna hefyd gwricwlwm cudd, arferion bob dydd, er enghraifft; gall caneuon, dathliadau, rhagdybiaethau am strwythur teuluol freintio un byd-olwg.

Gall negeseuon "Mae pawb yn dathlu'r Nadolig" ddieithrio plant nad ydynt.

Mae hyfforddiant athrawon cyfyngedig. Mae llawer o athrawon yn derbyn ychydig iawn o baratoi ar gymhwysedd diwylliannol, amlieithrwydd, neu lythrennedd crefyddol. Heb hyfforddiant, gall staff atgyfnerthu stereoteipiau yn anfwriadol neu osgoi sgysrsiau pwysig.

ARFERION CYNHWYSOL SY'N SEILIEDIG AR DYSTIOLAETH

Creu diwylliannau perthyn trwy ddylunio cwricwlwm:

- Mae astudiaethau achos o ysgolion cynradd y DU yn dangos bod profiadau wedi'u cynllunio—ymweliadau â gwahanol fannau addoli, dysgu am gymunedau lleol, a phrosiectau ysgol gyfan cynhwysol—yn adeiladu empathi ac yn lleihau rhagfarn.

Amgylchedd yr ystafell ddosbarth

Arddangosfeydd ac adnoddau gweledol cynhwysol:

- Mae arddangosfeydd sy'n adlewyrchu crefyddau a diwylliannau lluosog (delweddau, arteffactau, ieithoedd, gwyliau) yn arwydd bod pob hunaniaeth yn cael ei werthfawrogi (Learning Mole, 2026).
- Llyfrgelloedd dosbarth llawn llyfrau amrywiol—prif gymeriadau o wahanol ethnigrwydd, crefyddau a chefnidiroedd teuluol, gan gynnwys straeon lle nad hunaniaeth yw'r broblem i'w datrys.

Iaith gynhwysol a normau:

- Defnyddiwch iaith niwtral, gynhwysol ("gwyliau'r gaeaf" ochr yn ochr â "Nadolig", "rhai teuluoedd..." yn hytrach na "pawb...") (The Belonging Effect, 2024).
- Sefydlu cytundebau dosbarth am barch, gwranddo, a chwilfrydedd wrth drafod credoau - mae hyn yn arbennig o bwysig pan fydd plant yn ailadrodd stereoteipiau maen nhw wedi'u clywed gartref.

Gweithio gydag arferion crefyddol, RE, a chynulliadau

Canllawiau clir, cynhwysol ar gyfer ffydd a chred yn yr ysgol:

- Mae canllawiau sy'n seiliedig ar ymchwil ar gyfer ysgolion cynradd integredig yn pwysleisio:
- Parch at hawliau rhieni a hawliau plant ynghylch cymryd rhan mewn addoli ac RE.
- Cwricwlwm RE cytbwys sy'n archwilio cred a diffyg cred, gan osgoi proselyti.
- Trin sensitif o weddio, ymprydio a gwisg grefyddol, gan sicrhau diogelwch ac urddas (NICIE Admin, 2022).

Dulliau cynhwysol ymarferol:

- Cynnig mannau tawel y gellir eu defnyddio'n hyblyg (e.e. ar gyfer gweddi, myfyrio, neu amser tawel) heb eu labelu ar gyfer un grŵp yn unig.
- Cynlluniwch gynulliadau sy'n seiliedig ar werthoedd (caredigrwydd, cyfiawnder, diolchgarwch) ac yn tynnu ar straeon o draddodiadau lluosog, gan gynnwys safbwyntiau dyneiddiol seciwlar.
- Ymgynghori â theuluoedd ac arweinwyr ffydd cymunedol wrth ddylunio polisiau o amgylch gwyliau, ymweliadau â mannau addoli, neu fwyd yn yr ysgol.

Dysgu proffesiynol athrawon a chymhwysedd diwylliannol

Defnyddiwch becynnau cymorth cymhwysedd diwylliannol strwythuredig:

- Mae pecynnau cymorth ar gyfer cymhwysedd diwylliannol mewn lleoliadau addysgol yn pwysleisio:
- Hunan-fyfyrto ar ragfarn a rhagdybiaethau.
- Adeiladu gwybodaeth am gymunedau lleol, hanesion ymfudo, ac arferion crefyddol.
- Strategaethau ymarferol ar gyfer cyfathrebu â theuluoedd (dehonglwr, deunyddiau wedi'u cyfieithu, amseroedd cyfarfod diwylliannol briodol) (CREDS, Awdurdod Addysg Silesia, 2024).
- Datblygiad parhaus, ysgol gyfan:
- Mae cynhwysiant yn gryfaf pan fydd arweinwyr, llywodraethwyr, a'r holl staff yn cymryd rhan mewn hyfforddiant ac adolygiad polisi, nid athrawon unigol yn unig (CREDS, Awdurdod Addysg Silesia, 2024).
- Gall arsylwi cymheiriaid a hyfforddi ynghylch iaith gynhwysol, dewisiadau cwricwlwm, a thrin trafodaethau sensitif ymgorffori ymarfer.

Egwyddorion craidd ymarfer cynhwysol ar gyfer amrywiaeth grefyddol a diwylliannol

Cymhwysedd diwylliannol, nid lliw-ddallineb:

Mae angen i athrawon ddatblygu cymhwysedd diwylliannol - ymwbyddiaeth o'u rhagdybiaethau eu hunain, gwybodaeth am gefndiroedd disgyblion, a sgiliau i addasu addysgu a chyfathrebu. Mae pecynnau cymorth yn pwysleisio myfyrio parhaus, nid hyfforddiant intro (NICIE Admin, 2022).

Yn seiliedig ar hawliau ac yn cyd-fynd â pholisïau:

Dylai ymarfer alinio â deddfwriaeth cydraddoldeb, fframweithiau hawliau dynol, a pholisïau ysgolion ar RE, cynulliadau ac arferion crefyddol, gan sicrhau nad oes unrhyw blentyn yn cael ei orfodi neu ei eithrio oherwydd cred neu ddiffyg cred (CREDS, Awdurdod Addysg Silesia, 2024).

Strategaethau ystafell ddosbarth sy'n seiliedig ar dystiolaeth

Cwricwlwm ac addysgeg

Ymgorffori amrywiaeth ar draws y cwricwlwm (nid RE yn unig):

- Defnyddiwch destunau ac enghreifftiau amrywiol mewn llythrennedd, hanes, PSHE, a'r celfyddydau sy'n adlewyrchu gwahanol grefyddau, diwylliannau a strwythurau teuluol (Learning Mole, 2026).
- Unedau dylunio sy'n archwilio safbwyntiau lluosog, e.e. straeon diwylliannol gwahanol am greadigaeth, gwyliau, neu fudo.
- Osgoi tokenism: sicrhau bod plant yn gweld eu hunaniaethau yn cael eu cynrychioli'n rheolaidd, nid yn unig ar "ddiwrnodau arbennig" (The Belonging Effect, 2024).

Addysgu diwylliannol ymatebol:

- Cysylltu dysgu â phrofiadau byw disgyblion (e.e. gan ddefnyddio enghreifftiau o Eid, Diwali, y Nadolig, Vaisakhi, Hanukkah, dathliadau Dyneiddiol, ac ati).
- Defnyddiwch gwestiynau agored ac addysgu deialog fel y gall plant rannu sut mae pethau'n cael eu gwneud yn eu cartrefi a'u gymunedau.
- Addasu tasgau ac adnoddau i osgoi canolbwyntio ar normau diwylliant mwyafrif yn unig (e.e. coed teulu sy'n cymryd yn ganiataol un "mam a dad", neu dasgau bwyd sy'n anwybyddu deddfau dietegol).

STRATEGAETHAU PENDANT Y GALL ATHRAWON EU DEFNYDDIO YFORY

Adnabod eich dosbarth:

- Mapiwch yr amrywiaeth yn eich ystafell ddosbarth (ieithoedd, crefyddau, cefndiroedd diwylliannol, strwythurau teuluol) a'i ddefnyddio i lywio cynllunio (The Belonging Effect, 2024).
- Gofynnwch i deuluoedd (trwy holiaduron neu sgysiau anffurfiol) beth hoffent i'r ysgol ei wybod am eu credoau a'u harferion.

Cynllun ar gyfer gwyliau ac amseroedd allweddol:

- Adeiladu calendr a rennir o ddigwyddiadau crefyddol a diwylliannol a chynllunio cydnabyddiaeth isel, parchus (straeon, celf, bwyd, cerddoriaeth, siaradwyr gwadd).
- Byddwch yn ymwybodol o ddyddiadau asesu, addysg gorfforol, a theithiau yn ystod cyfnodau ymprydio neu wyliau mawr.

Defnyddio adnoddau cynhwysol:

- Tynnu ar adnoddau amrywiaeth ddiwylliannol ar gyfer ysgolion cynradd sy'n darparu cynlluniau gwersi, gweithgareddau a chanllawiau wedi'u halinio â'r cwricwlwm ar gyfer cyd-destunau'r DU (Learning Mole, 2026).
- Defnyddiwch becynnau cymorth dosbarth cynhwysol sy'n rhoi rhestrau gwirio ar gyfer iaith, arddangosfeydd a chynrychiolaeth cwricwlwm (The Belonging Effect, 2024).

Ymateb i ragfarn a stereoteipiau yn benodol:

- Trin sylwadau rhagfarnllyd fel eiliadau addysgadwy, nid materion ymddygiad yn unig - defnyddiwch straeon, amser cylch, a sgysiau adferol i ddadbacio o ble mae syniadau'n dod o a sut maen nhw'n effeithio ar eraill.
- Atgyfnerthu normau dosbarth o barch a chwilfrydedd, nid cytundeb - gall plant anghytuno am greddau tra'n dal i drin ei gilydd gydag urddas.

Adnoddau cysylltiedig allweddol y gallwch eu dyfynnu neu eu harchwilio

Adnoddau Amrywiaeth Ddiwylliannol ar gyfer Ysgolion Cynradd – LearningMole

- Practical and curriculum-aligned resources for UK primary teachers on cultural diversity and inclusion (Learning Mole, 2026).

Pecyn Cymorth ar gyfer Cymhwysedd Diwylliannol mewn Lleoliadau Addysgol

- Canllawiau i athrawon ac arweinwyr ar ddatblygu cymhwysedd diwylliannol a mynd i'r afael ag amrywiaeth ddiwylliannol ac ieithyddol (CREDS, Awdurdod Addysg Silesia, 2024).

Ffydd a Chred yn yr Ysgol: Canllawiau ar gyfer AG, Cynulliad ac Ymarfer Crefyddol mewn Ysgolion Cynradd Integredig (NICIE/IEF)

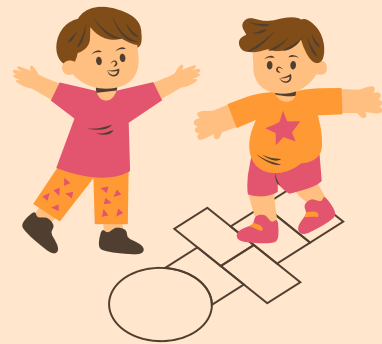
- Canllawiau sy'n seiliedig ar ymchwil ar drin ffydd, cred ac addoli mewn ffyrdd cynhwysol (NICIE Admin, 2022).

Ymgorffori Cynhwysiant Diwylliannol – Astudiaeth achos Ysgol Gynradd Beaumont (NEA)

- Yn dangos sut mae ysgol gynradd wedi dylunio cwricwlwm ("My Beaumont Journey") i ymgorffori cynhwysiant diwylliannol a pherthyn.

Pecyn Cymorth Ystafell Ddosbarth Cynhwysol – Effaith Perthyn / Addysgwyr Amrywiol

- Rhestr wirio ymarferol ac adnoddau ar gyfer iaith gynhwysol, arddangosfeydd, cwricwlwm, a myfyrio athrawon (The Belonging Effect, 2024).

GWERTHUSO ARFERION CYNHWYSOL

1. Egwyddorion craidd ymarfer cynhwysol

Mae'r egwyddorion hyn yn effeithiol oherwydd eu bod yn mynd i'r afael ag anweledigrwydd hunaniaeth, camddealltwriaeth ddiwylliannol a rhagfarn strwythurol.

Perthyn fel sylfaen. Mae perthyn yn gwella lles, ymgysylltiad a chyrhaeddiad i ddysgwyr lleiafrifoedd ethnig a chrefyddol. Mae normaleiddio diwylliannau plant yn cynyddu hyder ac yn lleihau stigma, bwlio ac allgáu. Cyfyngiad: gall anghysondeb staff wanhaus effaith, a gall digwyddiadau symbolaidd fethu os nad ydynt wedi'u hymgorffori'n ddyddiol.

Cymhwysedd diwylliannol, nid dallineb. Mae hyfforddiant parhaus yn helpu athrawon i adnabod rhagfarn, addasu addysgu a meithrin ymddiriedaeth â theuluoedd. Mae'n lleihau stereoteipio ac yn cefnogi dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a Chynllun Gweithredu Gwrth-Hiliol Cymru. Cyfyngiad: mae hyfforddiant untro yn wan; mae angen dull myfyriol, parhaus ac arweinyddiaeth gref.

Ymarfer sy'n seiliedig ar hawliau. Mae alinio â'r Ddeddf Cydraddoldeb, CCUHP a Chwricwlwm Cymru yn gwneud cynhwysiant yn systemig. Mae dulliau hawliau yn galluogi plant i fynegi credoau'n ddiogel ac yn lleihau gwahaniaethu anuniongyrchol (e.e. gwisg, bwyd). Cyfyngiad: gall cymhwyso polisiau fod yn anghyson, a rhaid cyfieithu iaith hawliau i arferion bob dydd.

2. Strategaethau dosbarth sy'n seiliedig ar dystiolaeth

Mae'r strategaethau hyn yn ail-lunio'r cwricwlwm ac addysgeg, lle mae allgáu yn aml yn cael ei brofi.

Amrywiaeth ar draws y cwricwlwm. Mae cynrychiolaeth integredig yn normaleiddio amrywiaeth ac yn lleihau "othering". Mae testunau amrywiol yn gwella ymgysylltu a diogelwch hunaniaeth; mae persbectif lluosog yn adeiladu empathi. Cyfyngiad: diffyg hyder athrawon wrth ddewis testunau, a risg o gynrychiolaeth arwynebol heb drafodaeth feirniadol.

Addysgu diwylliannol ymatebol. Mae cysylltu dysgu â phrofiadau byw yn cynyddu cymhelliant a dealltwriaeth. Mae deialog cyfoedion ac addasu tasgau yn atal allgáu anfwriadol. Cyfyngiad: angen gwybodaeth fanwl am gefndiroedd disgyblion ac mae'n anghyson os nad yw pob athro'n ei fabwysiadu.

Dylunio cwricwlwm sy'n creu perthyn. Mae prosiectau ysgol gyfan ac ymweliadau â mannau addoli yn lleihau ofn a stereoteipiau. Mae dysgu profiadol yn adeiladu empathi'n fwy effeithiol na dulliau haniaethol. Cyfyngiad: cyfyngiadau amser/cyllid a'r risg o atgyfnerthu stereoteipiau os caiff ei gynllunio'n wael.

3. Amgylchedd ystafell ddosbarth

Mae'r amgylchedd yn siapio profiad dyddiol o gynhwysiant.

Arddangosfeydd ac adnoddau cynhwysol. Mae cynrychiolaeth weledol amrywiol yn lleihau anweledigrwydd ac yn dangos gwerthfawrogiad o bob hunaniaeth. Cyfyngiad: gall arddangosfeydd fod yn symbolaidd os nad ydynt yn gysylltiedig â dysgu.

Iaith gynhwysol a normau. Mae iaith niwtral ("rhai teuluoedd...") yn atal gwahardd. Mae cytundebau dosbarth yn creu mannau diogel i drafod credoau a herio stereoteipiau. Cyfyngiad: angen atgyfnerthu cyson, a gall plant ailadrodd stereoteipiau o'r tu allan.

4. Gweithio gydag arferion crefyddol, RE a chynulliadau

Mae hyn yn mynd i'r afael â rhwystrau systemig i ddysgwyr crefyddol.

Canllawiau clir. Mae cydymffurfio ag addoliad, RE a hawliau rhieni yn lleihau rhagfarn. Mae trin ymprydio, gweddi a gwisg yn sensitif yn cefnogi urddas. Cyfyngiad: diffyg llythrennedd crefyddol staff a heriau cydbwysio anghenion.

Dulliau ymarferol cynhwysol. Mae mannau tawel yn cefnogi lles heb wahanu; mae cynulliadau gwerthoedd yn hyrwyddo undod; mae ymgynghori â theuluoedd yn adeiladu ymddiriedaeth. Cyfyngiad: angen systemau cyfathrebu cryf a gall disgwyliadau teuluol wrthdaro.

5. Dysgu proffesiynol a chymhwysedd diwylliannol

Mae hyfforddiant strwythuredig yn gwella hyder athrawon, yn lleihau rhagfarn ac yn cefnogi cydymffurfiaeth â Chynllun Gweithredu Gwrth-hiliol Cymru. Cyfyngiad: mae effaith yn dibynnu ar arweinyddiaeth ac ar hyfforddiant parhaus. Mae datblygiad ysgol gyfan yn sicrhau cysondeb ac yn ymgorffori cynhwysiant mewn polisi ac ethos. Cyfyngiad: angen amser, adnoddau a strategaeth glir.

6. Strategaethau uniongyrchol yn yr ystafell ddosbarth

Gwybod eich dosbarth. Mae mapio amrywiaeth ac holiaduron teuluol yn cefnogi cynllunio rhagweithiol ac ymddiriedaeth.

Ymateb i ragfarn. Mae ymatebion penodol a sgysiau adferol yn dysgu empathi ac yn atal cywilydd. Cyfyngiad: angen hyder athrawon, llythrennedd emosïynol a chysondeb ysgol gyfan.

DEDDFWRIAETH A PHOLISI SY’N CEFNOGI

1. Deddf Cydraddoldeb 2010 (ledled y DU)

Dyma'r fframwaith cyfreithiol craidd sy'n llywodraethu cynhwysiant mewn ysgolion. Mae'n berthnasol yn llawn yng Nghymru.

Dyletswyddau allweddol sy'n berthnasol i gynhwysiant crefyddol a diwylliannol

- Mae nodweddion gwarchodedig yn cynnwys hil, crefydd neu gred, ac ethnigrwydd.
- Rhaid i ysgolion beidio â gwahaniaethu yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol yn erbyn disgyblion ar y seiliau hyn.
- Rhaid i ysgolion wneud addasiadau rhesymol i sicrhau mynediad cyfartal i addysg.

Mae Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (PSED) yn ei gwneud yn ofynnol i ysgolion:

- dileu gwahaniaethu
- hyrwyddo cyfle cyfartal
- meithrin perthynas dda rhwng grwpiau

Sut mae hyn yn cysylltu â'r tri rhwystr

- Gall rhwystrau systemig fel polisiau unffurf sy'n cyfyngu ar wisg grefyddol fod yn wahaniaethu anuniongyrchol.
- Mae rhwystrau agwedd fel stereoteipio yn gwrthdaro â'r gofyniad PSED i feithrin perthynas dda.
- Mae rhwystrau amgylcheddol fel arddangosfeydd angynrychioliadol neu ddiffyg gofod gweddi yn tanseilio cyfranogiad cyfartal a pherthyn.

UK Legislation - Equality Act 2010 | West Northamptonshire Council

2. Cynllun Gweithredu Gwrth-Hiliol Cymru Llywodraeth Cymru (2022)

Mae'r polisi hwn yn ganolog i gynhwysiant ar gyfer grwpiau ethnig a chrefyddol lleiafrifol.

Ymrwymadau allweddol

- Gwnewch Gymru'n genedl wrth-hiliol erbyn 2030.
- Ei gwneud yn ofynnol i ysgolion:
- ymgorffori arfer gwrth-hiliol
- arallgyfeirio'r cwricwlwm
- Herio hiliaeth yn rhagweithiol
- gwella hyfforddiant staff ar gymhwysedd diwylliannol

Sut mae hyn yn cysylltu â'r tri rhwystr

- Rhaid herio rhwystrau agwedd fel stereoteipio neu ficro-ymosodiadau - nid eu rheoli'n syml.
- Rhaid diwygio rhwystrau systemig fel cynnwys cwricwlwm Eurocentric.
- Mae rhwystrau amgylcheddol fel diffyg cynrychiolaeth yn gwrth-ddweud disgwyliadau'r cynllun.

Anti-racist Wales Action Plan: 2024 update | GOV.WALES

DEDDFWRIAETH A PHOLISI SY’N CEFNOGI

3. Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) – wedi'i ymgorffori yng nghyfraith Cymru

Cymru yw'r genedl gyntaf yn y DU i ymgorffori'r CCUHP mewn polisi domestig.

Erthyglau perthnasol

- Erthygl 2 – peidio â gwahaniaethu
- Erthygl 12 – yr hawl i gael eich clywed
- Erthygl 14 – rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd
- Erthygl 30 – hawliau grwpiau ethnig, crefyddol ac ieithyddol lleiafrifol
- Erthygl 29 – rhaid i addysg ddatblygu parch at hunaniaeth ddiwylliannol

Sut mae hyn yn cysylltu â'r tri rhwystr

- Mae rhwystrau systemig sy'n anwybyddu arferion crefyddol yn torri Erthygl 14.
- Mae rhwystrau agwedd sy'n tawelu hunaniaeth plant yn torri Erthygl 12.
- Mae rhwystrau amgylcheddol sy'n dileu hunaniaeth ddiwylliannol yn torri Erthygl 30.

Children's Rights - Children's Commissioner for Wales

4. Cwricwlwm Cymru (2022)

Dyma un o'r fframweithiau cryfaf ar gyfer cynhwysiant diwylliannol a chrefyddol.

Gofynion allweddol

- Rhaid i ysgolion ddylunio cwricwlwm sy'n gynhwysol, yn eang ac yn adlewyrchu cymunedau amrywiol Cymru.

Mae'r Pedwar Diben yn ei gwneud yn ofynnol i ddysgwyr ddod yn:

- dinasyddion moesegol a gwybodus Cymru a'r byd
- unigolion iach, hyderus

Mae'r AoLE Dyniaethau yn cynnwys yn benodol:

- Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg
- hunaniaeth ddiwylliannol
- Amrywiaeth a Hawliau Dynol

Mae'r canllawiau RVE (Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg) yn gofyn:

- addysgu cytbwys, plwralaidd
- parch at gred a diffyg cred
- cynrychiolaeth o fyd-olwg lluosog

Sut mae hyn yn cysylltu â'r tri rhwystr

- Mae rhwystrau systemig fel cwricwlwm monoddiwylliannol yn torri'r gofyniad am ddysgu lluosog, cynrychioladol.
- Mae rhwystrau agwedd fel osgoi trafodaeth grefyddol yn gwrth-ddweud dyletswydd RVE i archwilio byd-olwg amrywiol.
- Mae rhwystrau amgylcheddol fel arddangosfeydd angynrychioliadol yn gwrthdaro â phwyslais y cwricwlwm ar hunaniaeth a pherthyn.

School Governors' guide to the law - Chapter 11: The curriculum

Cwricwlwm i Gymru - Hwb

Cwricwlwm i Gymru: Adroddiad Blynyddol 2022 [HTML] | LLYW.CYMRU

4. Fframwaith Estyn (2022)

Mae arolygiadau Estyn yn gwerthuso'n benodol gynhwysiant.

Disgwyliadau perthnasol

- Rhaid i ysgolion hyrwyddo cydraddoldeb, lles, a pharch at amrywiaeth.
- Mae arolygwyr yn chwilio am:
- dylunio cwricwlwm cynhwysol
- perthnasoedd cadarnhaol
- arfer gwrthwahaniaethol
- llais y dysgwr
- addysgeg sy'n ymatebol yn ddiwylliannol

Estyn

CANLLAWIAU I ATHRAWON

1. Parchu pob cred

Creu amgylchedd ysgol lle mae credoau pob plentyn a'u teuluoedd yn cael eu cydnabod a'u parchu. Mae hyn yn cynnwys:

- Cydnabod gwyliau crefyddol mawr
- caniatáu i blant siarad am eu credoau
- sicrhau nad oes unrhyw blentyn yn teimlo dan bwysau i gymryd rhan mewn gweithgareddau sy'n gwrthdaro â'u ffydd

2. Cwricwlwm Cynhwysol

Dylai ein cwricwlwm adlewyrchu amrywiaeth ein cymuned.

Dylem ni:

- addysgu am ystod eang o grefyddau'r byd
- cynnwys straeon, delweddau ac adnoddau o wahanol ddiwylliannau
- herio stereoteipiau a hyrwyddo cynrychiolaeth gadarnhaol

3. Dathlu Gwyliau a Thraddodiadau

Dylem ddathlu amrywiaeth o ddigwyddiadau diwylliannol a chrefyddol drwy gydol y flwyddyn, megis:

- Diwali
- Nadolig
- Eid
- Hanukkah
- Blwyddyn Newydd Tsieineaidd
- Vaisakhi

Ac unrhyw rai eraill sy'n cael eu dathlu gan blant yn y dosbarth. Dylid annog plant i rannu eu traddodiadau eu hunain, gan helpu cyd-ddisgyblion i ddysgu oddi wrth ei gilydd.

4. Arferion Dosbarth Cynhwysol

Mae athrawon i ddefnyddio strategaethau sy'n sicrhau bod pob plentyn yn teimlo ei fod wedi'i gynnwys, megis:

- cynnig gweithgareddau amgen pan fo angen
- defnyddio llyfrau ac arddangosfeydd amrywiol
- annog plant i rannu ieithoedd, bwydydd ac arferion
- addasu gwersi i adlewyrchu amrywiaeth ddiwylliannol

CANLLAWIAU I ATHRAWON

5. Cefnogi Arferion Crefyddol

Gwnewch addasiadau rhesymol i gefnogi anghenion plant, megis:

- darparu mannau tawel ar gyfer gweddi
- ymgydio yn ystod Ramadan
- parchu gofynion dietegol
- caniatáu dillad a symbolau crefyddol

Cydweithio â Theuluoedd

Mae teuluoedd yn ganolog i gynhwysiant. Mae angen:

- Gwahodd rhieni i rannu traddodiadau diwylliannol
- ymgynghori â theuluoedd am anghenion crefyddol
- cyfathrebu'n barchus am wyliau, absenoldebau ac addasiadau
- annog cyfranogiad teuluol mewn digwyddiadau amlddiwylliannol

CASGLIAD

Mae cymunedau ysgol yn cynnwys plant o lawer o wahanol gefndiroedd crefyddol a diwylliannol. Pan fydd plant yn teimlo eu bod yn cael eu gweld, eu parchu a'u gwerthfawrogi, maent yn ffynnu; academaidd, cymdeithasol, ac emosiynol. Mae'n bwysig bod cefndir pob plentyn yn cael ei barchu, pob teulu yn cael ei groesawu, a phob diwylliant yn cael ei ddathlu. Dyna pam mae bod yn gynhwysol, yn gefnogol ac yn feithrin mor bwysig yn natblygiad plentyn oherwydd mae bywyd cartref a chefnidir pob plentyn yn wahanol a dylid eu parchu.

RHESTR CYFEIRNODI

Cambridgeshire Race Equality and Diversity Service (CREDS) and the Silesian Education Authority (2024). A Toolkit for Cultural Competence in Educational Settings Guidance for Teachers. [online] Available at: https://cecf.co.uk/wp-content/uploads/2024/10/A-Toolkit-for-Cultural-Competence-in-Education-Guidance-for-teachers.pdf?utm_

Children's Commissioner for Wales (2019). Children's Rights - Children's Commissioner for Wales. [online] Children's Commissioner for Wales. Available at: <https://www.childcomwales.org.uk/uncrc-childrens-rights/>

EPLS Design (2026). Love Teaching RE! – NATRE. [online] National Association of Teachers of Religious Education. Available at: https://natre.org.uk/?utm_

Equality and Human Rights Commission (2020). Black history and cultural diversity in the curriculum | EHRC. [online] Equalityhumanrights.com. Available at: <https://www.equalityhumanrights.com/black-history-and-cultural-diversity-curriculum?return-url=https%3A%2F%2Fwww.equalityhumanrights.com%2Fsearch%3Fkeys%3Dreligious%2Band%2Bcultural%2Binclusion>

Equality and Human Rights Commission (2022). Homepage | EHRC. [online] Equalityhumanrights.com. Available at: https://www.equalityhumanrights.com/?utm_

Estyn (2025). Improvement resources explained - Estyn. [online] Estyn. Available at: <https://estyn.gov.wales/improvement-resources-explained/>

Knight, C. and Crick, T. (2021). Inclusive Education in Wales: Interpreting Discourses of Values and Practice Using Critical Policy Analysis. ECNU Review of Education, [online] 5(2), p.209653112110398. doi:<https://doi.org/10.1177/20965311211039858>

Learning Mole (2026). Cultural Diversity Resources Primary School: Tools for Inclusive Learning - LearningMole. [online] LearningMole. Available at: <https://learningmole.com/cultural-diversity-resources-primary-school/>

Llywodraeth Cymru (2021). Cwricwlwm i Gymru - Hwb. [online] hwb.gov.wales. Available at: <https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru>

NICIE Admin (2022). Faith and Belief in School, Guidance for RE, assembly and religious practice in Integrated primary schools – NI Council for Integrated Education. [online] Nicie.org. Available at: <https://nicie.org/faith-and-belief-in-school-guidance-for-re-assembly-and-religious-practice-in-integrated-primary-schools/>

Ofsted (2021). Research Review series: Religious Education. [online] GOV.UK. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/research-review-series-religious-education>.

The Belonging Effect (2024). Inclusive Classroom Toolkit | Belonging Effect. [online] Belonging Effect. Available at: <https://www.thebelongingeffect.co.uk/inclusive-classroom-toolkit/>.

Welsh Government (2016). Theme 3: Welcoming families to engage with the school Resources 1-9 Family and community engagement toolkit 3. [online] Available at: https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2018-12/theme-3-welcoming-families-to-engage-with-the-school-resources-1-9.pdf?utm_.

Welsh Government (2022a). Cwricwlwm i Gymru: Adroddiad Blynyddol 2022. [online] Welsh Government, pp.1-16. Available at: <https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2024-06/2022-chapter-11-curriculum-vA.pdf>.

Welsh Government (2022b). Cwricwlwm i Gymru: Adroddiad Blynyddol 2022 [HTML]. | LLYW.CYMRU. [online] LLYW.CYMRU. Available at: <https://www.llyw.cymru/cwricwlwm-i-gymru-adroddiad-blynyddol-2022-html>.

Welsh Government (2024a). Anti-racist Wales Action Plan: 2024 update [HTML]. | GOV.WALES. [online] GOV.WALES. Available at: <https://www.gov.wales/anti-racist-wales-action-plan-2024-update-html>.

Welsh Government (2024b). Homes and places Evidence: current and future plans. [online] Available at: <https://www.taipawb.org/wp-content/uploads/2025/01/homes-and-places-section-only-anti-racist-wales-action-plan-2024-update.pdf>.

West Northamptonshire Council (2010). UK Legislation - Equality Act 2010. [online] www.westnorthants.gov.uk. Available at: <https://www.westnorthants.gov.uk/directory/local-offer/270fabbf-91ab-4616-af86-8c25b168c61b>.

